

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 208/2015

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Β' Τακτική Ολομέλεια)**

Συνεδρίαση της 2^{ας} Οκτωβρίου 2015

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μιχαήλ Απέσσος, Πρόεδρος Ν.Σ.Κ

Αντιπρόεδροι : Χρυσάφουλα Αυγερινού, Μεταξία Ανδροβιτσάνεα

Νομικοί Σύμβουλοι: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Στέφανος Δέτσης, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Βασιλική Πανταζή, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Δημήτρα Κεφάλα, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ευστράτιος Συνοίκης, Ευαγγελία Σκαλτσά, Παναγιώτης Παππάς, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος.

Εισηγήτρια: Ξανθή Μπασάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθμ.πρωτ.3113.1/04/8-5-2015 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής & Ναυτιλιακών Επενδύσεων, Δ/ση Λιμενικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού (ήδη Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής).

Περίληψη ερωτήματος: Εάν επί οφειλών από λιμενικά τέλη, που βαρύνουν το πλοίο, η Λιμενική Αρχή υποχρεούται να απαγορεύει τον απόπλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του ν.δ/τος 2721/1953, ή δύναται να απαγορεύει αυτόν κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του οικείου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα (Οργανισμός Λιμένος Α.Ε., Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο, Λιμενικό Ταμείο), σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 20 παρ. 10 του ν.3622/2007.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια), γνωμοδότησε ως εξής:

I. Στο έγγραφο του ερωτήματος εκτίθεται ότι αυτό υποβλήθηκε με αφορμή ερωτήματα Λιμενικών Αρχών προς στην ερωτώσα υπηρεσία σχετικά με την επικάλυψη των νομοθετικών διατάξεων, που ρυθμίζουν την επιβολή του μέτρου της απαγόρευσης του απόπλου πλοίου, σε περίπτωση οφειλής λιμενικών τελών που το βαρύνουν, ήτοι τελών πρόσδεσης, παραβολής, πρυμνοδέτησης, ελλιμενισμού κλπ., καθώς και μετά την υποβολή παραπόνων ιδιωτών κατόχων σκαφών, και προς αποσαφήνιση του εφαρμοστέου στην περίπτωση αυτή νομικού πλαισίου. Το ως άνω ερώτημα παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια με την υπ' αριθμ. 136/2015 γνωμοδότηση του Δ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.3 του Οργανισμού του (ν.3086/2002 ΦΕΚ Α' 324), λόγω ισοψηφίας των δύο γνωμών που διατυπώθηκαν κατά τη συνεδρίαση της 9^{ης} Ιουνίου 2015.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

A. ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΤΕΛΗ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟ ΠΛΟΙΟ

1. Στο β.δ. της 14/19 Ιαν. 1939 (ΦΕΚ Α' 24) « Περὶ κωδικοποιήσεως των περὶ Λιμενικῶν Ταμείων κειμένων διατάξεων» ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:
 Άρθρο 20 (ὅπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 παρ. 7,8 του ν.δ/τος 1116/1942, ΦΕΚ Α' 53).

«1. Τα έσοδα εκάστου Λιμενικού Ταμείου αποτελούνται:

1....

6. Εκ δεκαλέπτου δικαιώματος επί των οπωσδήποτε εκδιδομένων υπό των ατμοπλοϊκῶν πρακτορείων επιβατικῶν εισιτηρίων, ὅπερ δικαίωμα βαρύνει τον επιβάτην.

7. Εκ δικαιωμάτων προσδέσεως, παραβολῆς και προσορμήσεως εις κρηπιδώματα λέμβων, ιστιοφόρων και πλοίων μετά κινητηρίου δυνάμεως παντός είδους και τύπου, επιβαλλομένων κατά τόννον της ολικῆς χωρητικότητος αυτών.

8. Εκ διοδίων των διά θαλασσίων διωρύγων της περιοχῆς του Λιμενικού Ταμείου διερχομένων σκαφών, εξαιρουμένων των διωρύγων Κορίνθου και Λευκάδος, περί ων προβλέπουσιν ειδικαί διατάξεις.....

13. Εξ οιοσδήποτε άλλου τέλους ή δικαιώματος, ὅπερ κανονίζει ειδικός νόμος...»

Άρθρο 42 παρ.1 (όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 4 του ν.δ/τος 158/1969, ΦΕΚ Α' 63) και παρ. 2.

«1. Η είσπραξις των πορθμείων διελεύσεως πλοίων ή δικαιωμάτων προσορμίσεως, προσδέσεως ή παραβολής πλοίων, επιβαλλομένων κατά τας ισχύουσας διατάξεις των περί λιμένων και Λιμενικών Ταμείων Νόμων, διενεργείται υπό των υπαλλήλων των Λιμενικών Αρχών.

2. Ο τρόπος της εισπράξεως και ελέγχου των ως άνω πορθμείων ως και η καταγραφή εις βιβλία και καταστάσεις αυτών κανονισθήσονται εκάστοτε διά Δ/των.»

Άρθρο 47

«1. Διά την υπό των τελωνειακών αρχών είσπραξιν πάσης λιμενικής προσόδου και των οπωσδήποτε και οποθενδήποτε προς τους λιμένας καθυστερουμένων ως και των εξ ενοικιάσεων οφειλομένων εφαρμόζονται αι διατάξεις του περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων νόμου.»

Άρθρο 51

«1. Ουδενός ετέρου πλην των εν τω παρόντι αναφερομένων έργων επιτρέπεται η εκτέλεσις εκ των πόρων των Λιμενικών Ταμείων, ουδέ η διάθεσις της περιουσίας αυτών εις εκτέλεσιν άλλων έργων ή προς άλλους σκοπούς ή εις συνεισφοράς ή συνδρομάς οιασδήποτε. 2.....»

2. Σε εκτέλεση της ανωτέρω εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 42 παρ.2 του β.δ/τος της 14/19 Ιαν. 1939 εκδόθηκε το από 27-3-1944 (ΦΕΚ Α' 79) κανονιστικό διάταγμα «περί της βεβαιώσεως και εισπράξεως των υπέρ των Λιμενικών Ταμείων επιβεβλημένων δικαιωμάτων προσδέσεως κλπ.», στο άρθρο μόνο του οποίου ορίστηκε, ότι :

«1. Η βεβαίωσις και είσπραξις των υπέρ των Λιμενικών Ταμείων επιβεβλημένων δικαιωμάτων προσδέσεως, παραβολής και προσορμίσεως πλοίων ενεργείται υπό της οικείας Λιμενικής Αρχής δια διπλοτύπων αποδείξεων παρεχομένων αυτή υπό του Λιμενικού Ταμείου. 2....»

3. Στο ν.δ. 2721 της 11/12 Νοεμβρίου 1953 (ΦΕΚ Α' 325) « Περὶ τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί Λιμενικών Ταμείων κειμένων διατάξεων» ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Άρθρο 7

«1.. 2. Αι αρμόδιαι Τελωνειακαί ή Λιμενικαί Αρχαί υποχρεούνται να αρνώνται την παράδοσιν εμπορευμάτων ή να εμποδίζωσι τον απόπλουν πλοίων ή άλλων σκαφών, εφ' όσον δεν επληρώθησαν τα βαρύνοντα αυτά τέλη και δικαιώματα υπέρ του οικείου Λιμεν. Ταμείου.»

4. Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων των άρθρων 20 και 42 του ως άνω β. δ/τος της 14/19 Ιαν. 1939 και κατ' επίκληση των διατάξεων του άρθρου 7 παρ. 2 του ν.δ/τος 2721 της 11/12 Νοεμβρίου 1953, εκδόθηκαν επάλληλες υπουργικές αποφάσεις περί προσδιορισμού και αναπροσδιορισμού των ως άνω τελών. Με την 8122.1/03/2004 (ΦΕΚ Β' 310) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας «περί αναπροσδιορισμού των δικαιωμάτων Λιμενικών Ταμείων και Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων» επανακαθορίστηκαν τα υπέρ των Λιμενικών Ταμείων τέλη και δικαιώματα υπέρ των Λιμενικών και Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων που βαρύνουν τις μεγάλες κατηγορίες πλοίων (Ε/Γ-Ο/Γ, κρουαζιερόπλοιων, φορτηγών κλπ.) και με την 8122.1/16/2006 (ΦΕΚ Β' 330) κοινή απόφαση των ιδίων Υπουργών επανακαθορίστηκαν τα ανωτέρω τέλη και δικαιώματα των τουριστικών πλοίων αναψυχής, επαγγελματικών, ιδιωτικών και ερασιτεχνικών αλιευτικών σκαφών και ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι τα Λιμενικά Ταμεία οφείλουν να προβαίνουν σε έγγραφη ενημέρωση της Λιμενικής Αρχής για την από αυτήν βεβαίωση και είσπραξη των λιμενικών τελών από τους υπόχρεους στην καταβολή τους.

5. Τέλος κατ' εξουσιοδότηση και κατ' επίκληση των ιδίων ως άνω διατάξεων εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 8122.1/29/2014 (ΦΕΚ Β' 2032) απόφαση των ιδίων Υπουργών, με την οποία επήλθε εκ νέου αναπροσδιορισμός των δικαιωμάτων των ανωτέρω κατηγοριών τουριστικών σκαφών.

Ειδικότερα στις παρ. 3 και 4 αυτής ορίζονται τα κάτωθι:

«3. Τα Λιμενικά Ταμεία και τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία οφείλουν:

α)...

β) Σε συνεννόηση και σε συνεργασία με τις Λιμενικές Αρχές, να μεριμνούν έγκαιρα για τον καθορισμό θέσεων ελλιμενισμού στο χώρο αρμοδιότητάς τους, με σύμφωνη γνώμη

της οικείας Λιμενικής Αρχής και να προβαίνουν στον έλεγχο και καταγραφή των ελλιμενισμένων στην περιοχή τους σκαφών.

4. Η βεβαίωση και είσπραξη των τελών ελλιμενισμού της παρούσης, διενεργείται από τους οικείους φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα.»

Β. ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΤΕΛΗ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΕΠΙΒΑΤΗ

1. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 20 παρ.6 του β.δ/τος της 14/19 Ιαν. 1939 εκδόθηκε το ν.δ.3878/1958 (ΦΕΚ Α' 181) «Περί επιβολής τέλους χρήσεως λιμένος προς εκτέλεσιν λιμενικών έργων», στο άρθρο 1 του οποίου ορίστηκε ότι: «Προς τον σκοπόν της εκτελέσεως λιμενικών έργων, εξασφαλίζόντων την παραβολήν ή πρυμοδέτησιν των πλοίων εν τη περιοχή εκάστου των Λιμενικών Ταμείων Αιγίνης.....και παντός άλλου λιμένος της Χώρας, επιβάλλεται, υπέρ των Λιμενικών τούτων Ταμείων, τέλος χρήσεως Λιμένος, συνιστάμενον εις προσαύξησιν επί της τιμής των εισιτηρίων των επιβατών των επιβιβαζομένων επί θαλασσίων μεταφορικών μέσων εκ της περιοχής των ανωτέρω Λιμενικών Ταμείων ως εξής:...»

2. Στο άρθρο 6 του ν.2399/1996 (ΦΕΚ Α' 90), με την παρ. 21 του οποίου καταργήθηκαν οι διατάξεις του ν.δ/τος 3878/1958 ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 6 «Λιμενικά τέλη επιβατών - Σκοπός - Προϋποθέσεις και τρόπος επιβολής τους» (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ.5 του ν.2575/1998, ΦΕΚ Α' 23, το άρθρο 20 παρ. 4 του π.δ.242/2003, ΦΕΚ Α' 219, και το άρθρο 20 του ν.3622/2007, ΦΕΚ Α' 281).

«1. Σε κάθε επιβάτη που επιβιβάζεται σε ή αποβιβάζεται από πλοίο, επιβάλλεται ειδικό ανταποδοτικό τέλος χρήσεως λιμένα υπέρ των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων επιβίβασης και αποβίβασης, για την κατασκευή, συντήρηση και εκσυγχρονισμό των λιμενικών εγκαταστάσεων.

2. Το τέλος συνίσταται σε συνολική ποσοστιαία προσαύξηση 5% στην τιμή του εισιτηρίου ή του ναύλου για τους επιβάτες των πάσης φύσεως Ε/Γ, Ε/Γ-Ο/Γ και υδροπτερύγων πλοίων γραμμών εσωτερικού και εξωτερικού, με ελληνική ή ξένη σημαία....

Το ειδικό τέλος επιβατών θα αναλώνεται αποκλειστικά για την εκτέλεση, συντήρηση και βελτίωση των λιμενικών έργων και εγκαταστάσεων....

4. Το τέλος περιλαμβάνεται στα εισιτήρια και εισπράττεται με ευθύνη αυτών που εκδίδουν αυτά, δηλαδή τα ναυτικά πρακτορεία, τα τουριστικά γραφεία και συναφείς επιχειρήσεις. Το εισπραττόμενο για κάθε ημερολογιακό μήνα ποσό πρέπει να κατατίθεται από τους υπεύθυνους για την είσπραξη μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα στο λογαριασμό για το δικαιούχο δημόσιο φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος, μαζί με υπεύθυνη δήλωση και κατάσταση εμφανίσεως τον αριθμό των εκδοθέντων κατά θέσεις εισιτηρίων και το καταβλητέο χρηματικό ποσό. Το χρονικό διάστημα που ορίζεται στην παράγραφο αυτή για κατάθεση από τους υπεύθυνους του εισπραττόμενου ποσού για κάθε μήνα ισχύει και για την απόδοση του ειδικού τέλους διέλευσης δια των προκυμαιών οχημάτων πάσης φύσεως που επιβιβάζονται στα πλαίσια δια της ίδιας αυτών δυνάμεως του ν.δ/τος 158/1969 (ΦΕΚ 63 Α `).

5. Οι υπεύθυνες για την είσπραξη επιχειρήσεις έχουν αλληλέγγυα και σε ολόκληρο ευθύνη με τους υπόχρεους επιβάτες για την καταβολή του τέλους.

Οι δημόσιοι φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων, για τους οποίους επιβάλλεται το τέλος αυτό, δύνανται, για τη διαπίστωση της κανονικής βεβαίωσης είσπραξης και απόδοσης του τέλους, να προβαίνουν στον έλεγχο των δικαιολογητικών που βρίσκονται εις χείρας των υπευθύνων για την είσπραξη του ή τρίτων.

Οι υπηρεσίες του Κράτους οφείλουν να παρέχουν κάθε αναγκαίο που έχουν στη διάθεση τους στοιχείο για έλεγχο με αίτηση του ενδιαφερόμενου δημόσιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα.

6. Η βεβαίωση οφειλόμενων ποσών του λιμενικού τέλους γίνεται με πράξη του συλλογικού οργάνου του δημοσίου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα. Η είσπραξη των βεβαιουμένων ποσών γίνεται από αυτό κατ` ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του ν.δ. 356/1974 (ΦΕΚ 90 Α `)....

7. Για τη μη είσπραξη, τη μειωμένη είσπραξη ή την καθυστέρηση απόδοσης του τέλους από την υπεύθυνη επιχείρηση μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, μετά από πρόταση του δημόσιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του οικείου λιμένα ή της οικείας λιμενικής αρχής να:

i. επιβάλλεται υπέρ του οικείου Λιμενικού Ταμείου πρόστιμο ανερχόμενο μέχρι το εικοσαπλάσιο της αξίας του μη εισπραχθέντος ή καθυστερημένα αποδοθέντος τέλους

ii. αφαιρείται προσωρινά και για χρονικό διάστημα από τριάντα (30) ημέρες μέχρι τρεις (3) μήνες ή ανακαλείται οριστικά η άδεια σκοπιμότητας πραγματοποίησης δρομολογίων ή η εκτέλεση τουριστικών πλόων στα θαλάσσια μεταφορικά μέσα της συγκεκριμένης επιχείρησης.

iii. αφαιρείται προσωρινά και για χρονικό διάστημα από τριάντα (30) ημέρες μέχρι τρεις (3) μήνες ή ανακαλείται οριστικά η άδεια λειτουργίας του ναυτικού πρακτορείου. Εάν το πρακτορείο ή η επιχείρηση που εκδίδει τα εισιτήρια ή εισπράττει τα οφειλόμενα στο λιμενικό ταμείο τέλη λειτουργεί σαν τουριστικό πρακτορείο του ν. 393/1976 (ΦΕΚ 199 Α'), η προσωρινή αφαίρεση ή η ανάκληση της άδειας λειτουργίας του πραγματοποιείται με απόφαση του αρμόδιου για τον Τουρισμό Υπουργού, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας....

9. Ανεξάρτητα από τις κυρώσεις της παραγράφου 7, σε κάθε περίπτωση μη είσπραξης ή καθυστέρησης απόδοσης των εισπραχθέντων λιμενικών τελών από τις παραπάνω επιχειρήσεις, οι κατά τόπους λιμενικές αρχές, μετά από αίτηση του δημόσιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα απαγορεύουν τον απόπλου των πλοίων για τα οποία υπάρχει η υποχρέωση απόδοσης των οφειλόμενων τελών....

19. Οι παραβάτες των διατάξεων του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή μέχρι ενός εκατομμυρίου δραχμών.»

Γ. ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΤΕΛΗ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟ ΟΧΗΜΑ

1. Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ/τος 158/1969 «Περί Λιμενικών Ταμείων-Σύσταση Λιμεν.Ταμείου Χαλκιδικής», όπως συμπληρώθηκε με το ν.δ. 729/1970 (ΦΕΚ Α' 252) και αντικαταστάθηκε με το ν.δ.44/1973 (ΦΕΚ Α' 141), ορίστηκαν τα κάτωθι:

« 1. Διά την συντήρησιν και βελτίωσιν των προκυμαιών των Λιμένων του Κράτους και την εκτέλεσιν λιμενικών έργων γενικώτερον, επιβάλλεται υπέρ των Λιμενικών Ταμείων και του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης ειδικόν τέλος διελεύσεως διά των προκυμαιών οχημάτων πάσης φύσεως, επιβιβαζομένων εις τα πλοία διά της ιδίας αυτών δυνάμεως....2....

3. Το τέλος βαρύνει τον καταβάλλοντα τον ναύλον, αναγράφεται επί του παραστατικού του ναύλου και εισπράττεται ομού μετ' αυτού υπό του εκδίδοντος το διά τον ναύλον παραστατικόν.....

4. Οι παραβάται των διατάξεων του παρόντος άρθρου και των εις εκτέλεσιν τούτων εκδιδόμενων αποφάσεων, τιμωρούνται κατά τας διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικος.»

2. Το ειδικό αυτό τέλος διέλευσης των οχημάτων από τις προκουμαίες, το οποίο αναλώνεται υποχρεωτικά για την εκτέλεση, βελτίωση και συντήρηση λιμενικών έργων, επανακαθορίστηκε με διαδοχικές υπουργικές αποφάσεις, που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του ανωτέρω άρθρου, με τελευταία την κυα 3422.27Η/07/03/27-1-2003 (ΦΕΚ Β' 139).

3. Τέλος στο ν.3622/2007 (ΦΕΚ Α' 281) « Ενίσχυση της ασφάλειας πλοίων, λιμενικών εγκαταστάσεων και λιμένων και άλλες διατάξεις», ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι: Άρθρο 20 (Λιμενικά τέλη επιβατών και οχημάτων-Σκοπός και τρόπος επιβολής τους) «1. Σε πάσης φύσεως όχημα επιβιβαζόμενο ή αποβιβαζόμενο σε ή από πλοίο γραμμών εσωτερικού ή εξωτερικού...επιβάλλεται ειδικό τέλος χρήσεως λιμένα υπέρ των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων επιβίβασης και αποβίβασης...Το τέλος είναι ανταποδοτικό για την κατασκευή, συντήρηση, λειτουργία και εκσυγχρονισμό των λιμενικών εγκαταστάσεων και υποδομών που απαιτούνται για την καλύτερη διακίνηση των πάσης φύσεως οχημάτων που έχουν σκοπό την επιβίβασή τους στα πλοία ή την αποβίβαση από αυτά...

2. Το τέλος χρήσεως λιμένα συνίσταται σε συνολικό ποσοστό 5% στην τιμή του εισιτηρίου ή του ναύλου...εισπράττεται και αποδίδεται με ευθύνη αυτών που τα εκδίδουν στο λογαριασμό του δικαιούχου...

3. Οι υποχρεώσεις των εκδιδόντων τα εισιτήρια ή τους ναύλους οχημάτων, ο τρόπος ελέγχου ορθής απόδοσης του τέλους, η είσπραξη των οφειλομένων από τους δικαιούχους φορείς, καθώς και οι κυρώσεις - ποινές για μη είσπραξη, μειωμένη είσπραξη ή καθυστέρηση απόδοσης του τέλους υπέρ των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένων, που προβλέπονται από τις διατάξεις του ν. 2399/1996 (ΦΕΚ 90 Α'), όπως τροποποιήθηκαν από τις αντίστοιχες του ν. 2575/1998 (ΦΕΚ 23 Α') και του ν. 2881/

2001 (ΦΕΚ 16 Α΄) για τα λιμενικά τέλη επιβατών, εφαρμόζονται αναλόγως και για τα τέλη οχημάτων, εκτός των παραγράφων 8 και 10 του άρθρου 6 του ν. 2399/1996.

4....5...

10. Πέραν των ποινών που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις, σε περίπτωση οφειλής ή καθυστέρησης απόδοσης των λιμενικών τελών και δικαιωμάτων υπέρ των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων (Οργανισμών Λιμένων Α.Ε., Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων και Λιμενικών Ταμείων), ανεξάρτητα από το αν αυτά βαρύνουν το πλοίο, τους επιβάτες, τα οχήματα ή τα φορτία και ανεξαρτήτως των υπόχρεων καταβολής αυτών, οι κατά τόπους Λιμενικές Αρχές, μετά από αιτιολογημένη αίτηση του οικείου φορέα μπορούν να απαγορεύουν τον απόπλου των πλοίων.

11. Οι διατάξεις του ν.δ. 44/1973, καθώς και κάθε αντίθετη γενική ή ειδική διάταξη, καταργούνται.»

Δ. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν.3622/2007, «το υφιστάμενο σύστημα χρέωσης των λιμενικών τελών επί επιβατών και οχημάτων υπέρ των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων διέπεται από τις διατάξεις του ν.2399/1996,(ΦΕΚ 90 Α΄) όπως τροποποιήθηκε με τον ν.2575/1998 (ΦΕΚ 23 Α΄) και του π.δ.242/2003 (ΦΕΚ 219 Α΄) για τέλη επιβατών και από τις διατάξεις του ν.δ.44/1973 (ΦΕΚ 141 Α΄) και της κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας 3422.27Η/07/03/27-1-2003 (ΦΕΚ 139 Β΄) για τέλη οχημάτων. Με τις προτεινόμενες διατάξεις επαναπροσδιορίζεται η έννοια της ανταποδοτικότητας των λιμενικών τελών, ώστε τα λιμενικά έργα που κατασκευάζονται με τα έσοδα αυτά να ωφελούν άμεσα αυτούς που βαρύνονται με την καταβολή τους (επιβολή τέλους τόσο στους επιβιβαζόμενους όσο και στους αποβιβαζόμενους επιβάτες και οχήματα).... Προς διασφάλιση των συμφερόντων των φορέων διοίκησης των λιμένων, το μέτρο της απαγόρευσης απόπλου προβλέπεται να εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε περίπτωση οφειλής λιμενικών τελών και δικαιωμάτων υπέρ αυτών, ανεξάρτητα αν τα τέλη βαρύνουν τα πλοία ή τα φορτία.»

ΙΙΙ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Επί του ερωτήματος κατά τη συζήτηση ενώπιον της Β' Τακτικής Ολομέλειας διατυπώθηκαν οι ακόλουθες δύο γνώμες:

A. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Μιχαήλ Απέσσο, τις Αντιπρόεδρους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Χρυσάφουλα Αυγερινού και Μεταξία Ανδροβιτσανέα και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Ιωάννη Διονυσόπουλο, Στέφανο Δέτση, Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Δημήτριο Αναστασόπουλο, Ελένη Σβολοπούλου, Ευστράτιο Συνοίκη, Ευαγγελία Σκαλτσά, Σταύρο Σπυρόπουλο και Βασίλειο Καραγεώργο (ψήφοι δεκατρείς- 13), με την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια, έχει ως ακολούθως:

1. Με το β.δ. 14/19-1-1939 συστήθηκαν τα Λιμενικά Ταμεία, ως αυτοτελή νομικά πρόσωπα, τα οποία είχαν την, κατά παραχώρηση, αποκλειστική εκμετάλλευση της ζώνης λιμένα και των εντός αυτής λιμενικών εγκαταστάσεων. Σημειώνεται ότι με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν.2738/1999 συστήθηκαν τα δημοτικά ή νομαρχιακά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα οποία βάσει προεδρικών διαταγμάτων μεταφέρθηκε το σύνολο ή μέρος των αρμοδιοτήτων, υφιστάμενων κατά τη δημοσίευση του πιο πάνω νόμου Λιμενικών Ταμείων. Ακολούθως, με τις διατάξεις του ν.2932/2001 ορισμένα λιμενικά ταμεία μετατράπηκαν σε ανώνυμες εταιρείες (Οργανισμοί Λιμένος Α.Ε.), οι οποίες υπεισήλθαν σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εν λόγω ν.π.δ.δ. Οι ΟΛΠ και ΟΛΘ είχαν μετατραπεί σε ανώνυμες εταιρείες ήδη με το ν.2688/1999. Συνεπώς οι φορείς εκμετάλλευσης των λιμένων μπορεί να έχουν δημόσιο, δημοτικό ή ιδιωτικό χαρακτήρα.

2. Τα λιμενικά τέλη και δικαιώματα που βαρύνουν το πλοίο συνδέονται με τη χρήση των λιμενικών εγκαταστάσεων από τη δραστηριότητα του πλοίου, ήτοι τον ελλιμενισμό, την πρόσδεση, διέλευση, παραβολή, προσόρμιση κλπ., αντιστοίχως δε τα λιμενικά τέλη και δικαιώματα που βαρύνουν το ναύλο επιβατών και οχημάτων συνδέονται με τη χρήση των λιμενικών εγκαταστάσεων που απαιτούνται για την καλύτερη διακίνησή τους, όλα δε τα ανωτέρω τέλη επιβάλλονται με σκοπό τη συντήρηση των εγκαταστάσεων αυτών.

3. Τα λιμενικά τέλη ανεξαρτήτως αν βαρύνουν το πλοίο, τους επιβάτες ή τα οχήματα, αποτελούν έσοδα του φορέα διαχείρισης και εκμετάλλευσης του λιμένα και έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα (Γνωμ.ΝΣΚ 328/2006), αποτελούν δε δημόσια έσοδα εισπραττόμενα κατά τα οριζόμενα στον ΚΕΔΕ (ΣΤΕ 97/2015).

4. Το μέτρο της απαγόρευσης του απόπλου πλοίου, σε περίπτωση οφειλής ή καθυστέρησης απόδοσης των προβλεπόμενων ανταποδοτικών τελών, επιβάλλεται *in rem*, ανεξαρτήτως των λοιπών διοικητικών ποινών και δεν σκοπεί, όπως οι τελευταίες, στον κολασμό των κατά νόμο ευθυνόμενων προσώπων, αλλά στη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων των φορέων διαχείρισης των λιμένων, δηλαδή στην (δια εξαναγκασμού) είσπραξη των οφειλόμενων ποσών (ΣΤΕ 4206/2014). Η άνευ προηγούμενης ακρόασης επιβολή του είναι, από τη φύση του μέτρου, συνταγματικώς ανεκτή (πρβλ.ΣΤΕ 5/2014).

5. Οι φορείς εκμετάλλευσης των λιμένων υπό τη μορφή των ανωνύμων εταιρειών, (Οργανισμοί Λιμένα Α.Ε.) είναι αρμόδιοι για την επιβολή, είσπραξη και βεβαίωση των πάσης φύσεως λιμενικών τελών που προβλέπονται ως έσοδά τους και προκύπτουν από τη χρήση και εκμετάλλευση του λιμένα και των εντός ζώνης παραχωρούμενων εκτάσεων.

6. Οι φορείς διοίκησης λιμένα υπό τη μορφή των Λιμενικών και Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων, έχουν την αρμοδιότητα για τη βεβαίωση και είσπραξη των τελών που βαρύνουν επιβάτες και οχήματα, ενώ για τα τέλη που βαρύνουν το πλοίο (τέλη ελλιμενισμού κλπ), αρμόδιες είναι για μεν τις κατηγορίες πλοίων της κυα 8122.1/03/2004 (επιβατηγά, οχηματαγωγά, κρουαζιερόπλοια, φορτηγά κλπ.) οι Λιμενικές Αρχές, ενώ για τις κατηγορίες σκαφών της κυα 8122.1/29/2014 (ιδιωτικά και επαγγελματικά σκάφη αναψυχής, μικρά σκάφη κλπ.), η αρμοδιότητα αυτή έχει περιέλθει πλέον στο φορέα διοίκησης του λιμένα. Στα πλαίσια της εισπρακτικής αυτής αρμοδιότητας των φορέων, θα πρέπει να εντάσσεται και το μέτρο της απαγόρευσης του απόπλου, ως μέσο εξαναγκασμού της εισπράξεως των εσόδων τους.

7. Στην περίπτωση μη καταβολής των τελών ελλιμενισμού προβλεπόταν αρχικώς το διοικητικό μέτρο της υποχρεωτικής απαγόρευσης του απόπλου από τη Λιμενική Αρχή. Στην περίπτωση μη καταβολής των λιμενικών τελών επιβατών προβλέπονταν διοικητικές και ποινικές κυρώσεις (ανάκληση άδειας πρακτορείου, αφαίρεση άδειας κλπ., φυλάκιση και χρηματική ποινή), καθώς και η κατόπιν αιτήσεως του φορέα απαγόρευση απόπλου, ενώ όσον αφορά τη μη είσπραξη και απόδοση λιμενικών τελών

επιβιβαζόμενων στα πλοία οχημάτων, προβλεπόταν αρχικώς η ποινή του άρθρου 458 Π.Κ. «παραβάσεις διοικητικών διατάξεων».

8. Με τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν.3622/2007 επαναδιατυπώθηκαν οι σχετικές με τα τέλη επιβατών διατάξεις, στις οποίες ενσωματώθηκαν και οι διατάξεις για τα τέλη οχημάτων και ρυθμίστηκαν πλέον κατά τρόπο ενιαίο τα ζητήματα της επιβολής και είσπραξης των τελών αυτών. Ειδικώς όσον αφορά το μέτρο της δυνητικής απαγόρευσης του απόπλου, επεκτάθηκε η εφαρμογή του, όπως άλλωστε και των λοιπών κυρώσεων, για την περίπτωση της μη είσπραξης ή της καθυστέρησης απόδοσης τελών οχημάτων (παρ.3), καθόσον στην προϊσχύσασα νομοθεσία δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη.

9. Πέραν της ανωτέρω κατ'άρθρο 20 παρ.3 επέκτασης του μέτρου της απαγόρευσης του απόπλου για οφειλόμενα τέλη οχημάτων, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του φορέα διαχείρισης, με την αυτοτελή ρύθμιση της παρ. 10 του ίδιου άρθρου, το μέτρο αυτό επεκτάθηκε και στην περίπτωση οφειλής λιμενικών τελών που βαρύνουν το πλοίο. Τούτο προκύπτει από την οριζόντια ρύθμιση της παρ. αυτής, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση οφειλής ή καθυστέρησης απόδοσης τελών και δικαιωμάτων υπέρ των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων, οι Λιμενικές Αρχές μπορούν να απαγορεύουν τον απόπλου, μετά από αιτιολογημένη αίτηση του φορέα: *«...ανεξάρτητα εάν αυτά (τέλη) βαρύνουν το πλοίο, τους επιβάτες, τα οχήματα..»*. Η ανωτέρω γραμματική διατύπωση επαναλαμβάνεται και στην εισηγητική έκθεση της διάταξης: *«Προς διασφάλιση των συμφερόντων των φορέων διοίκησης των λιμένων, το μέτρο της απαγόρευσης απόπλου προβλέπεται να εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε περίπτωση οφειλής λιμενικών τελών και δικαιωμάτων.....ανεξάρτητα αν τα τέλη βαρύνουν τα πλοία ή τα φορτία»*.

10. Συνεπώς, με το άρθρο 20 παρ.10 του ν.3622/2007 εισάγεται αυτοτελής ρύθμιση ως προς την επιβολή του μέτρου της απαγόρευσης απόπλου για τα τέλη ελλιμενισμού, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του φορέα, τόσο έναντι της διάταξης της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου (που ρυθμίζει την επιβολή του μέτρου σε περίπτωση οφειλής τελών οχημάτων), όσο και έναντι της διάταξης του άρθρου 6 παρ.9 του ν.2399/1996 (που ρυθμίζει την επιβολή του μέτρου σε περίπτωση οφειλής τελών επιβατών, κατά την ίδια

διαδικασία), διαφορετικά δεν δικαιολογείται η επανάληψη από το νομοθέτη των ήδη υπάρχουσών, για τα τέλη επιβατών και οχημάτων, ρυθμίσεων .

11. Επομένως και στην περίπτωση οφειλής λιμενικών τελών που βαρύνουν το πλοίο, η διαδικασία της απαγόρευσης του απόπλου από τη Λιμενική Αρχή διενεργείται κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του φορέα διαχείρισης, κατά την αυτοτελή και οριζόντια ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 20 παρ. 10 του ν.3622/2007. Τούτο άλλωστε δικαιολογείται τόσο από την αρχή του ενιαίου της κρίσης σε όλες τις περιπτώσεις οφειλής λιμενικών τελών και δικαιωμάτων, όσο και από την αρχή της αναλογικότητας επιβολής των δυσμενών διοικητικών μέτρων με τη μορφή της δυνατότητας και στάθμισης της επιβολής τους, όπως σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η απαγόρευση του απόπλου δύναται να εγκυμονεί κινδύνους για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας ή το περιβάλλον (ΕΑ ΣτΕ 383/2014).

12. Από τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 20 παρ. 10 του ν.3622/2007, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι, αφενός μεν αρμόδιοι προς βεβαίωση και εισπραξη των εσόδων τους, πλην των τελών που βαρύνουν τα πλοία της κυα 8122.1/03/2004, είναι οι φορείς διοίκησης λιμένων και αφετέρου ότι η απόφαση επιβολής του δυσμενούς διοικητικού μέτρου πρέπει να εκφέρεται ενιαία, να αιτιολογείται και να σταθμίζεται, συνάγεται ότι η απαγόρευση του απόπλου πλοίου, ως μέτρο εξαναγκασμού εισπράξεως των τελών που το βαρύνουν, επιβάλλεται από τις Λιμενικές Αρχές κατόπιν αιτιολογημένης πρότασης του φορέα διοίκησης λιμένα, υπέρ του οποίου τα τέλη αυτά εισπράττονται.

13. Σε κάθε περίπτωση, πέραν της παρεχομένης δυνατότητας βεβαιώσεως και εισπράξεως των οφειλομένων λιμενικών τελών με τη διαδικασία του ΚΕΔΕ, προς εξασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, που εν προκειμένω συνίσταται στην αντιμετώπιση του κινδύνου απώλειας των εσόδων μετά τον απόπλου του πλοίου, οι Λιμενικές Αρχές, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης στο άρθρο 157 του ν.δ/τος 187/1973 (ΦΕΚ Α' 261) «Περί Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου», γενικής αστυνομικής τους αρμοδιότητας, δύνανται πάντοτε να επιβάλλουν πρόστιμα για τις παραβάσεις των γενικών ή ειδικών κανονισμών λιμένα που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 156 του ανωτέρω Κώδικα και να μην επιτρέπουν τον απόπλου του πλοίου που δεν είναι

εφοδιασμένο με τα, νομίμως θεωρημένα από τη Λιμενική Αρχή, ναυτιλιακά έγγραφα καθώς και τα αποδεικτικά εκπληρώσεως των νομίμων υποχρεώσεών του, κατά την πάγια ρύθμιση των Γενικών Κανονισμών Λιμένων { βλ. άρθρο 22 του Γ.Κ.Λ. Κορίνθου (ΦΕΚ Β' 326/1978), στην δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται και ο Λιμενικός Σταθμός Κιάτου, από τον οποίο εκδόθηκαν οι αποφάσεις απαγόρευσης απόπλου, η αμφισβήτηση των οποίων, μεταξύ άλλων, προκάλεσε το εξεταζόμενο ερώτημα, ομοίως άρθρο 22 του Γ.Κ.Λ. Πατρών (ΦΕΚ Β' 217/1978), άρθρο 22 του Γ.Κ.Λ. Ηρακλείου (ΦΕΚ Β' 258/1978) κ.α.}

14. Επομένως, κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε, η απάντηση στο τεθέν ερώτημα είναι ότι η Λιμενική Αρχή δύναται να απαγορεύει τον απόπλου του πλοίου, που βαρύνεται με τέλη και δικαιώματα, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του οικείου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα κατ' άρθρο 20 παρ.10 του ν.3622/2007.

Β. Η γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, Γεώργιο Κανελλόπουλο, Βασιλική Πανταζή, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριο Μακαρονίδη, Αδαμαντία Καπετανάκη και Παναγιώτη Παππά, (ψηφοί οκτώ-8), έχει ως εξής:

1. Με το β.δ. της 14/19 Ιαν. 1939 ορίζεται ότι (άρθρο 20 παρ. 1 περ. 7) τα δικαιώματα πρόσδεσης, παραβολής και προσόρμησης πλοίων αποτελούν έσοδα των Λιμενικών Ταμείων, ότι (άρθρο 20 παρ. 2) καθορίζονται κατά σκάφος ή κατά κόρο ολικής χωρητικότητας και επιβάλλονται, τροποποιούνται ή καταργούνται κατά τρόπο που προβλέπεται για τη λιμενική φορολογία, ότι (άρθρο 42 παρ. 1) η είσπραξή τους διενεργείται από τους υπαλλήλους των Λιμενικών Αρχών και ότι (άρθρο 47 παρ. 1) εφαρμόζονται οι διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 42 παρ. 2 αυτού εκδόθηκε το από 27-3-1944 διάταγμα, με το οποίο καθορίστηκε ο τρόπος είσπραξης αυτών από την οικεία Λιμενική Αρχή. Ήδη κατ' επίκληση της ίδιας εξουσιοδοτικής διάταξης εκδόθηκε η κυα 8122.1/29/2014, με την οποία ορίστηκε ότι η βεβαίωση και η είσπραξή τους διενεργείται από τους οικείους φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα.

2. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 7 του ν.δ. 2721/1953 ορίζεται ότι οι αρμόδιες Τελωνειακές ή Λιμενικές Αρχές έχουν υποχρέωση, κατά το λόγο αρμοδιότητάς τους, να

αρνούνται την παράδοση εμπορευμάτων ή να εμποδίζουν τον απόπλου πλοίων ή άλλων σκαφών, εφόσον δεν έχουν καταβληθεί υπέρ του Λιμενικού Ταμείου τα τέλη και δικαιώματα που βαρύνουν τα πλοία ή τα σκάφη.

3. Με το ν.δ. 3878/1958 ορίστηκε ότι, για τον σκοπό εκτέλεσης λιμενικών έργων, που να εξασφαλίζουν την παραβολή ή πρυμνοδέτηση των πλοίων στους λιμένες, επιβάλλεται υπέρ των Λιμενικών Ταμείων τέλος χρήσης λιμένα, που συνίσταται σε προσαύξηση της τιμής των εισιτηρίων των επιβατών που επιβιβάζονται σε θαλάσσια μεταφορικά μέσα.

4. Με το άρθρο 1 του ν.δ. 158/1969, όπως συμπληρώθηκε με το ν.δ. 729/1970 και αντικαταστάθηκε με το ν.δ. 44/1973, ορίστηκε ότι, για τη συντήρηση και βελτίωση των προκυμαιών και την εκτέλεση λιμενικών έργων στους λιμένες του Κράτους, επιβάλλεται υπέρ των Λιμενικών Ταμείων ειδικό τέλος διελεύσεως από τις προκυμαίες οχημάτων που επιβιβάζονται στα πλοία. Το τέλος αυτό εισπράττεται μαζί με το ναύλο από το πρόσωπο που εκδίδει το οικείο παραστατικό και αποδίδεται, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του ως άνω νομοθετικού διατάγματος, στο οικείο Λιμενικό Ταμείο.

5. Με το άρθρο 6 του ν.2399/1996 καταργήθηκε το ν.δ. 3878/1958 και επιβλήθηκε ειδικό τέλος επιβατών υπέρ των δημοσίων φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης των λιμένων επιβίβασης και αποβίβασης, ανταποδοτικό, για την κατασκευή, συντήρηση και εκσυγχρονισμό των λιμενικών εγκαταστάσεων, το οποίο συνίσταται σε ποσοστιαία προσαύξηση 5% στην τιμή του εισιτηρίου κάθε επιβάτη και εισπράττεται με ευθύνη αυτών που τα εκδίδουν, δηλαδή των ναυτικών πρακτορείων, τουριστικών γραφείων και συναφών επιχειρήσεων. Ορίστηκε δε ότι (άρθρο 6 παρ.2Δ) τα τέλη αυτά δεν ισχύουν για τους ιδιωτικούς φορείς διοίκησης και διαχείρισης λιμένων, οι οποίοι υποχρεούνται να εκδίδουν τιμολόγια, ύστερα από απόφαση των Δ.Σ. αυτών, για τον καθορισμό των τελών επιβατών, ότι (άρθρο 6 παρ. 6) η βεβαίωση των οφειλομένων ποσών γίνεται με πράξη του συλλογικού οργάνου του δημόσιου φορέα διοίκησης κατ' ανάλογη εφαρμογή του κώδικα εισπράξεως δημοσίων εσόδων και ότι (άρθρο 6 παρ. 7) η μη είσπραξη, η μειωμένη είσπραξη ή η καθυστέρηση απόδοσης του τέλους από την υπεύθυνη επιχείρηση επισύρει κυρώσεις, όπως πρόστιμο, αφαίρεση άδειας εκτέλεσης τουριστικών πλόων, αφαίρεση ή ανάκληση άδειας λειτουργίας ναυτικού πρακτορείου. Τέλος, ορίστηκε ότι (άρθρο 6 παρ. 9), ανεξάρτητα από την επιβολή κυρώσεων, οι κατά τόπους

λιμενικές αρχές, μετά από αίτηση του δημόσιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα, απαγορεύουν τον απόπλου των πλοίων για τα οποία υπάρχει η υποχρέωση απόδοσης των τελών επιβατών, καθώς και ότι (άρθρο 6 παρ. 19) οι παραβάτες των διατάξεων του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή μέχρι ενός εκατομμυρίου δραχμών.

6. Με το άρθρο 20 ν.3622/2007 ρυθμίστηκαν κατά τρόπο ενιαίο τα τέλη επιβατών και οχημάτων, επιβεβαιώθηκε ο χαρακτήρας τους ως ανταποδοτικών τελών και ρυθμίστηκαν επί μέρους ζητήματα. Με τη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου αυτού επεκτάθηκε η πρόβλεψη της παραγράφου 9 του άρθρου 6 του ν.2399/1996 σε κάθε περίπτωση οφειλής ή καθυστέρησης λιμενικών τελών και δικαιωμάτων, υπέρ οποιουδήποτε δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, ανεξάρτητα αν αυτά βαρύνουν το πλοίο (δικαιώματα ελλιμενισμού υπέρ ιδιωτικών φορέων για τα οποία δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη) ή τους επιβάτες, τα οχήματα ή τα φορτία και ορίστηκε ότι, οι κατά τόπους Λιμενικές Αρχές, μετά από αιτιολογημένη αίτηση του οικείου φορέα μπορούν να απαγορεύουν τον απόπλου των πλοίων.

7. Με τη διάταξη αυτή δεν καταργείται, ως αντίθετου περιεχομένου, η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του ν.δ. 2721/1953, δοθέντος ότι, όπως προκύπτει από την τεολογική και συστηματική ερμηνεία των εφαρμοστέων ως άνω διατάξεων, οι δυο διατάξεις (άρθ. 7 παρ. 2 ν.δ. 2721/1953 και άρθ. 20 παρ. 10 ν. 3622/2007) έχουν διαφορετικό πεδίο εφαρμογής. Σκοπός της νεότερης διάταξης είναι η κατ' επέκταση του μέτρου εξασφάλιση της είσπραξης ή της απόδοσης των τελών και των δικαιωμάτων για τα οποία δεν υπήρχε αντίστοιχη πρόβλεψη, και μάλιστα, επί πλέον των ποινών που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις.

8. Προκύπτει, εξάλλου, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, αφ' ενός του άρθρου μόνου του από 27.3.1944 κανονιστικού διατάγματος και της κυα 8122.1/29/2014 και αφ' ετέρου του άρθρου 6 παρ. 4, 5, 7 και 19 του ν. 2399/1996, στις οποίες, πλην άλλων, παραπέμπει το άρθρο 20 παρ. 3 του ν. 3622/2007, ότι μ' αυτές προβλέπεται διαφορετικός τρόπος υπολογισμού και είσπραξης των λιμενικών τελών που βαρύνουν το πλοίο αφ' ενός και των λιμενικών τελών επιβατών και οχημάτων αφ' ετέρου. Πράγματι,

ενώ τα λιμενικά τέλη που βαρύνουν το πλοίο βεβαιώνονται και εισπράττονται από την αρμόδια αρχή, όπως κάθε άλλο δημόσιο έσοδο, τα λιμενικά τέλη επιβατών και οχημάτων εισπράττονται ως ποσοστό επί του εισιτηρίου ή του ναύλου επιβατών και οχημάτων και με ευθύνη αυτών που εκδίδουν τα εισιτήρια και εισπράττουν το ναύλο, δηλ. των ναυτικών πρακτορείων, τουριστικών γραφείων και συναφών επιχειρήσεων. Επί πλέον, η είσπραξη των λιμενικών τελών επιβατών και οχημάτων διασφαλίζεται με την απειλή διοικητικών κυρώσεων για τη μη είσπραξη (προστίμου, προσωρινής αφαίρεσης ή οριστικής ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του ναυτικού πρακτορείου), αλλά και επιβολής ποινικών κυρώσεων κατά των παραβατών των σχετικών διατάξεων. Τέτοιου είδους διασφάλιση δεν επιφυλάσσεται για την είσπραξη των λιμενικών τελών που βαρύνουν το πλοίο.

9. Από τις διακρίσεις αυτές του τρόπου υπολογισμού και διασφάλισης της είσπραξης των λιμενικών τελών συνάγεται, ότι το μέτρο της υποχρεωτικής απαγόρευσης απόπλου κατά το άρθρο 7 παρ. 2 του ν.δ. 2721/1953 αποτελεί το κατάλληλο και αναγκαίο μέτρο είσπραξης των τελών που βαρύνουν το πλοίο, ενόψει του κινδύνου απώλειας των σχετικών εσόδων μετά τον απόπλου (ΝΣΚ 727/1996). Το μέτρο αυτό διατηρείται σε ισχύ και μετά τη θέσπιση του άρθρου 20 παρ. 10 του ν. 3622/2007, που προβλέπει τη δυννητική και μετά από αιτιολογημένη αίτηση του οικείου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα απαγόρευση του απόπλου. Η τελευταία αυτή διάταξη, ο τίτλος της οποίας αναφέρεται στα λιμενικά τέλη επιβατών και οχημάτων, ρυθμίζει την απαγόρευση απόπλου ως συμπληρωματικό των διοικητικών κυρώσεων και ποινών μέτρο εξαναγκασμού της είσπραξης των τελών αυτών και όχι ως το μοναδικό προς τούτο μέτρο είσπραξης των αντίστοιχων λιμενικών τελών που βαρύνουν το πλοίο.

10. Την ερμηνεία αυτή δεν κλονίζει η συγκεκριμένη και αντιφατική γραμματική διατύπωση του άρθρου 20 παρ. 10 ν. 3622/2007 και της αιτιολογικής του έκθεσης, ομιλούντων το μεν περί λιμενικών τελών επιβατών και οχημάτων, το δε περί λιμενικών τελών ανεξαρτήτως αν αυτά βαρύνουν το πλοίο, τους επιβάτες, τα οχήματα ή τα φορτία. Επομένως, ο περιορισμός της ερμηνείας στο γράμμα της διάταξης δεν αποτελεί ασφαλή μέθοδο αποκάλυψης του νοήματός της.

11. Τέλος, κατά τις γενικές περί αιτιολόγησης των διοικητικών πράξεων διατάξεις, είναι υποχρεωτική η αιτιολόγηση της απόφασης απαγόρευσης απόπλου, είτε η απόφαση αυτή είναι υποχρεωτική, είτε δυνητική, κατόπιν αιτιολογημένης στην τελευταία περίπτωση αίτησης του φορέα διοίκησης λιμένα, υπέρ του οποίου τα τέλη αυτά εισπράττονται. Συνεπώς η τελευταία αυτή ρύθμιση στην ερμηνευόμενη διάταξη δεν αποτελεί λόγο υπέρ της δυνητικής και όχι υποχρεωτικής έκδοσης της απόφασης απαγόρευσης απόπλου.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατόπιν των ανωτέρω το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι η Λιμενική Αρχή δύναται να απαγορεύει τον απόπλου του πλοίου, που βαρύνεται με τέλη και δικαιώματα, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του οικείου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα κατ' άρθρο 20 παρ.10 του ν.3622/2007.

**Θεωρήθηκε
Αθήνα, 17-11-2015
Ο Πρόεδρος**

Η εισηγήτρια

**Μιχαήλ Απέσσος
Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.**

**Ξανθή Μπασάκου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.**